

๑. **ชื่อนวัตกรรม** นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาเชิงประสบการณ์ผ่านกิจกรรมเครื่องจักสานไม้ไผ่เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนบ้านหนองแล้ง

๒. **ผู้จัดทำ** นางวิภาดา ชนะประโคน

๓. **ระยะเวลาในการดำเนินการพัฒนานวัตกรรม** ๒ ธันวาคม ๒๕๖๗ – ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๘

๔. **ที่มาและความสำคัญ**

วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นรายวิชาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับตัวเอง ครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ และโลก โดยเน้นให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสาธารณะ รู้จักดำรงตนอย่างเหมาะสมในสังคม มีทักษะชีวิตที่ดี และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ในบริบทของโรงเรียนบ้านหนองแล้ง ซึ่งตั้งอยู่ในชุมชนชนบทที่มีทุนทางวัฒนธรรมหลากหลาย “เครื่องจักสานไม้ไผ่” ถือเป็นหนึ่งในภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สะท้อนความคิดสร้างสรรค์ ความอดทน และความสัมพันธ์ในชุมชนอย่างลึกซึ้ง

จากการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านมาพบว่า นักเรียนขาดโอกาสในการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง ส่วนใหญ่เรียนรู้ผ่านตำราและการบรรยาย ซึ่งไม่เพียงพอต่อการพัฒนาทักษะชีวิตหรือการเข้าใจคุณค่าของวัฒนธรรมรอบตัว นักเรียนหลายคนไม่รู้จักรักงานจักสาน ไม่เคยจับไม้ไผ่หรือรู้ที่มาของภาชนะที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น กระจิบข้าว ตะกร้า หรือกล่องข้าว ทั้งที่สิ่งเหล่านี้มีอยู่ในชุมชนของตนเอง การเรียนรู้จึงขาดความหมายและไม่สามารถเชื่อมโยงกับชีวิตจริงได้อย่างแท้จริง

เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงมีแนวคิดในการพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาเชิงประสบการณ์ โดยเชิญวิทยากรซึ่งเป็นปราชญ์ชาวบ้านหรือผู้มีทักษะในการจักสานไม้ไผ่มาร่วมถ่ายทอดความรู้ให้แก่ นักเรียน ผ่านกระบวนการบรรยาย สาธิต และการให้ลงมือฝึกปฏิบัติจริง ครูได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีทั้งช่วงการสังเกต วิเคราะห์ ถามตอบ การลงมือทำ การสรุปผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการสะท้อนคิดผ่านใบงานหรือการนำเสนอผลงาน นักเรียนได้เรียนรู้ตั้งแต่ประวัติความเป็นมาของงานจักสาน ความสำคัญทางวัฒนธรรม เทคนิคพื้นฐาน ไปจนถึงการสร้างสรรค์ชิ้นงานด้วยตนเอง

นวัตกรรมนี้ไม่เพียงส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องเครื่องจักสานไม้ไผ่ แต่ยังช่วยพัฒนา “ทักษะชีวิต” ที่สำคัญ เช่น ความอดทน การทำงานร่วมกัน ความรับผิดชอบ และการเห็นคุณค่าในงานฝีมือ รวมทั้งปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เช่น ความมีวินัย ความเคารพในภูมิปัญญา และความภูมิใจในรากเหง้าทางวัฒนธรรมของตน นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ และพัฒนาการเรียนรู้แบบองค์รวมที่สอดคล้องกับสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑

กิจกรรมดังกล่าวยังสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยวิทยากรในชุมชนมีบทบาทในการถ่ายทอดองค์ความรู้ อันเป็นการสืบสานวัฒนธรรมให้คงอยู่ และทำให้นักเรียนตระหนัก

ว่า “วิชาสังคมศึกษา” ไม่ใช่เพียงการจดจำเนื้อหาในตำราเท่านั้น แต่คือการเรียนรู้ชีวิต เข้าใจรากเหง้าของตน และสามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพอย่างแท้จริง

๕. วัตถุประสงค์

๕.๑ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในการสืบค้นข้อมูลและเข้าใจคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเครื่องจักสานไม้ไผ่ ผ่านการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ในรายวิชาสังคมศึกษา

๕.๒ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะชีวิตที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคม เช่น ความรับผิดชอบ ความร่วมมือ การลงมือทำอย่างมีขั้นตอน และการสะท้อนคิดจากประสบการณ์จริง

๕.๓ เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น และสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้สังคมศึกษา โดยเชื่อมโยงความรู้กับบริบทของตนเองและชุมชน

๖. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย: นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๖ โรงเรียนบ้านหนองแล้ง

เป้าหมายเชิงปริมาณ

๑. นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๖ โรงเรียนบ้านหนองแล้ง จำนวนไม่ต่ำกว่า ๓๐ คน เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เกี่ยวกับเครื่องจักสานไม้ไผ่

๒. นักเรียนอย่างน้อย ร้อยละ ๘๐ สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ครบทุกขั้นตอน ตั้งแต่การรับฟังบรรยาย การสังเกตการสาธิต การฝึกปฏิบัติ และการสรุปผลการเรียนรู้ผ่านใบงาน

เป้าหมายเชิงคุณภาพ

นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องจักสานไม้ไผ่ และสามารถอธิบายขั้นตอนการผลิตเบื้องต้นได้

นักเรียนสามารถลงมือปฏิบัติการจักสานง่าย ๆ ได้ด้วยตนเอง และแสดงทักษะชีวิต เช่น ความอดทน ความรับผิดชอบ และการทำงานร่วมกัน

นักเรียนเกิดจิตสำนึกรักภูมิปัญญาท้องถิ่น เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมชุมชน และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษา

๗. เครื่องมือที่ใช้

ขั้นตอน	รายละเอียด	เครื่องมือ / สื่อที่ใช้
Plan (วางแผน)	- ศึกษาปัญหาและความต้องการในการเรียนรู้สังคมศึกษาของนักเรียน - ออกแบบกิจกรรมจักสานไม้ไผ่ร่วมกับวิทยากรใน	- แบบสอบถามความสนใจของนักเรียน - บันทึกการประชุมร่วมกับวิทยากร - แผนการจัดการเรียนรู้

	<p>ชุมชน</p> <ul style="list-style-type: none"> - กำหนดเป้าหมายและวางแผนการจัดการเรียนรู้ 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบสำรวจวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ในท้องถิ่น
Do (ลงมือทำ)	<ul style="list-style-type: none"> - แบบสอบถามความสนใจของนักเรียน - บันทึกการประชุมร่วมกับวิทยากร - แผนการจัดการเรียนรู้ - แบบสำรวจวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ในท้องถิ่น 	<ul style="list-style-type: none"> - วัสดุ/อุปกรณ์จักสาน (ไม้ไผ่ เชือก มีดเหลา ฯลฯ) - ใบงานขั้นตอนการเรียนรู้ - วิดีทัศน์ประกอบการสอน - แผ่นพับ/โปสเตอร์แนะนำภูมิปัญญาท้องถิ่น
Check (ตรวจสอบ)	<ul style="list-style-type: none"> - ประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน - ตรวจสอบชิ้นงาน และการมีส่วนร่วมในกิจกรรม - เก็บข้อมูลการสังเกตพฤติกรรมและเจตคติ 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบประเมินก่อน-หลังเรียน - แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ - แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน
Act (ปรับปรุง)	<ul style="list-style-type: none"> - สรุปผลการดำเนินกิจกรรม - รวบรวมข้อเสนอแนะจากครู นักเรียน และวิทยากร - ปรับปรุงกิจกรรมให้เหมาะสมกับระดับชั้นอื่น ๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบฟอร์มสะท้อนคิด (Reflection) - แบบสรุปผลการจัดการเรียนรู้ - บันทึกข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนร่วม

๘. กระบวนการพัฒนานวัตกรรม

กระบวนการพัฒนานวัตกรรมนี้ดำเนินการโดยยึดหลักวงจรคุณภาพ (PDCA) เพื่อให้การจัดการกิจกรรมมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ดังรายละเอียดต่อไปนี้:

๑) วางแผน (Plan)

- ศึกษาข้อมูลและบริบทของท้องถิ่นเกี่ยวกับภูมิปัญญาการจักสานไม้ไผ่ รวมถึงสภาพปัญหาในการจัดการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา
- สำรวจความสนใจและความพร้อมของนักเรียนระดับประถมศึกษาในการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมลงมือปฏิบัติ
- ประสานความร่วมมือกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น วิทยากรผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องจักสานไม้ไผ่

- ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยมีจุดเน้นที่การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริง
- เตรียมสื่อ อุปกรณ์ และพื้นที่การเรียนรู้ให้พร้อมสำหรับการจัดกิจกรรม

๒) ปฏิบัติ (Do)

- ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผน โดยเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ เช่น การฟังบรรยาย การสาธิต และการลงมือทำ
- นักเรียนได้ฝึกทำเครื่องจักสาน เช่น ก่องข้าวหรือภาชนะจากไม้ไผ่จริง
- มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เรียนและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างความเข้าใจในคุณค่าของภูมิปัญญา
- ครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก สนับสนุนการเรียนรู้ และสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างใกล้ชิด

๓) ตรวจสอบ (Check)

- ประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติผ่านแบบประเมินและรูบริก
- สะท้อนผลการดำเนินงานร่วมกับนักเรียน ครู และวิทยากร เพื่อพิจารณาประเด็นที่ควรปรับปรุง
- ตรวจสอบความเหมาะสมของกระบวนการจัดกิจกรรม รูปแบบการเรียนรู้ และความพึงพอใจของนักเรียน

๔) ปรับปรุง (Act)

- ปรับแผนการเรียนรู้และรูปแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับระดับชั้น ความสามารถ และบริบทของผู้เรียนในครั้งต่อไป
- พัฒนาสื่อการเรียนรู้เพิ่มเติม เช่น วิดีโอประกอบ หรือเอกสารสื่อสองภาษา เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ข้ามศาสตร์
- สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ยั่งยืน

๙. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning Theory – David A.

Kolb)

แนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ของเดวิด เอ. คอลบ์ (David A. Kolb) ถือเป็นรากฐานสำคัญของนวัตกรรมนี้ โดยมีหลักสำคัญที่ว่า “ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพเมื่อได้ผ่านกระบวนการจากประสบการณ์จริง” ซึ่งวงจรการเรียนรู้ของคอลบ์ประกอบด้วย ๔ ขั้นตอน คือ การมีประสบการณ์ตรง (Concrete Experience) การสะท้อนคิดจากประสบการณ์นั้น (Reflective

Observation) การสร้างแนวคิดนามธรรม (Abstract Conceptualization) และการนำแนวคิดไปใช้จริง (Active Experimentation) กิจกรรมเครื่องจักรสานไม้ไผ่ที่ผู้เรียนได้ลงมือทำจริงในชั้นเรียน ช่วยให้ผู้เรียนได้สัมผัสประสบการณ์ตรง ทั้งในด้านกระบวนการผลิต การคิดวิเคราะห์ และการสะท้อนความรู้สึกรู้สึกของตนเองระหว่างทำงานร่วมกับผู้อื่น ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้งและมีความหมาย

แนวคิดทฤษฎีปัญญา (Multiple Intelligences Theory – Howard Gardner)

ทฤษฎีทฤษฎีปัญญาของฮาวเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner) ให้ความสำคัญกับความสามารถที่หลากหลายของมนุษย์ โดยไม่จำกัดเพียงด้านสติปัญญาทางวิชาการเท่านั้น การออกแบบนวัตกรรมการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมจักรสานไม้ไผ่ มีลักษณะการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมปัญญาหลายด้าน เช่น ปัญญาด้านมิติสัมพันธ์ (Visual-Spatial Intelligence) ที่ใช้ในการออกแบบและจัดวางลวดลายการสาน ปัญญาด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว (Bodily-Kinesthetic Intelligence) ที่จำเป็นต่อการควบคุมมือให้ทำงานประณีต และปัญญาด้านระหว่างบุคคล (Interpersonal Intelligence) ที่พัฒนาผ่านการร่วมมือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนร่วมกิจกรรม แนวคิดนี้สอดคล้องกับเป้าหมายของนวัตกรรมที่ต้องการพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถหลากหลายอย่างสมดุล

แนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom Education)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐาน มีแนวคิดสำคัญคือการนำความรู้ ความเชื่อ และทักษะของชุมชน มาเป็นสื่อและบริบทในการจัดการเรียนรู้ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกในวัฒนธรรม ความเป็นท้องถิ่น และความภาคภูมิใจในรากเหง้าของตนเอง การนำกิจกรรมเครื่องจักรสานไม้ไผ่มาใช้ในนวัตกรรมนี้ ถือเป็นการฟื้นฟูและส่งต่อองค์ความรู้ที่มีคุณค่าของท้องถิ่นให้แก่เยาวชน ผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้งทักษะทางช่าง ศิลปะพื้นบ้าน รวมถึงแนวคิดทางเศรษฐกิจพอเพียง และการอนุรักษ์ทรัพยากร ซึ่งเป็นหัวใจของภูมิปัญญาท้องถิ่น การเรียนรู้ในลักษณะนี้ยังส่งเสริมการบูรณาการระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ทำให้เกิดความร่วมมืออย่างยั่งยืน

แนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child-Centered Learning)

แนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความต้องการ ความสนใจ และศักยภาพเฉพาะตัวของผู้เรียนเป็นหลัก การดำเนินกิจกรรมจักรสานไม้ไผ่ในนวัตกรรมนี้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกวิธีการทำงาน ลงมือปฏิบัติ คิดแก้ปัญหา และเรียนรู้ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ทั้งนี้ครูจะทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์ การเรียนรู้ในรูปแบบนี้ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความมั่นใจ กล้าแสดงออก และมีแรงจูงใจภายในที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑

๑๐. กระบวนการนำนวัตกรรมไปใช้

๑. การเตรียมความพร้อม

ขั้นตอนแรกของการนำนวัตกรรมไปใช้ คือการเตรียมความพร้อมของครูผู้สอน โดยครูได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องจักสานไม้ไผ่ ทั้งในด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคนิควิธีการทำ และความเชื่อมโยงกับชีวิตและวัฒนธรรมชุมชน เพื่อให้มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง และสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ผู้เรียนได้อย่างถูกต้อง จากนั้นครูได้วางแผนร่วมกับวิทยากรในชุมชนที่มีความรู้ความชำนาญในการจักสาน เพื่อร่วมกันออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่เหมาะสมกับช่วงชั้นของนักเรียน โดยมีการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ รูปแบบกิจกรรม และจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นไว้อย่างครบถ้วน

๒. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ในขั้นตอนของการจัดกิจกรรม ครูได้จัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เช่น การจัดห้องเรียนให้เป็นฐานกิจกรรมขนาดย่อม การจัดเตรียมไม้ไผ่ เครื่องมือจักสาน และตัวอย่างงานจักสานไว้ให้ผู้เรียนได้ทดลองใช้จริง กิจกรรมเริ่มต้นด้วยการบรรยายและสาธิตของวิทยากรท้องถิ่น เพื่อให้นักเรียนเห็นกระบวนการทั้งหมดตั้งแต่ต้นจนจบ จากนั้นนักเรียนได้แบ่งกลุ่มและลงมือปฏิบัติจริง โดยมีครูและวิทยากรเป็นที่ปรึกษา คอยให้คำแนะนำและแก้ไขปัญหาระหว่างทำกิจกรรม ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือทำจริง การสังเกต การสอบถาม และการช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม

๓. การประเมินผลการเรียนรู้

เมื่อกิจกรรมดำเนินไปจนเสร็จสิ้น ครูได้ประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย ทั้งแบบประเมินเชิงพฤติกรรม แบบประเมินทักษะเชิงปฏิบัติ RUBRIC รวมถึงการสังเกตพฤติกรรมระหว่างทำกิจกรรม ทั้งนี้เพื่อให้การประเมินสะท้อนถึงความรู้ ความสามารถ และพัฒนาการที่แท้จริงของผู้เรียน นอกจากนี้ยังมีการสะท้อนผลการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมกลุ่ม การนำเสนอผลงาน และการเขียนบันทึกสะท้อนคิดของนักเรียน เพื่อให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงด้านทัศนคติและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนรู้

๔. การสรุปและสะท้อนผลร่วมกัน

ในช่วงท้ายของกระบวนการนำนวัตกรรมไปใช้ ครูได้จัดกิจกรรมสะท้อนผลการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครู นักเรียน และวิทยากร เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้ สิ่งที่ประทับใจ และข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนากิจกรรมในอนาคต นักเรียนได้มีโอกาสพูดถึงความรู้สึกที่เกิดขึ้นระหว่างทำกิจกรรม ได้เรียนรู้จากผู้อื่น และได้ฝึกการแสดงออกทางความคิดอย่างมั่นใจ กิจกรรมการสะท้อนผลนี้เป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของประสบการณ์ที่ผ่านมา และสามารถนำไปต่อยอดในการเรียนรู้ด้านอื่น ๆ ได้

๑๑. ผลที่เกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมาย

จากการนำนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาเชิงประสบการณ์ผ่านกิจกรรมเครื่องจักสานไม้ไผ่ไปใช้ในห้องเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนบ้านหนองแล้ง พบว่าผู้เรียนมีพัฒนาการที่ชัดเจนในหลายด้าน ทั้งทางด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้:

๑. ด้านความรู้

ผู้เรียนมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องการจักสานไม้ไผ่มากยิ่งขึ้น สามารถอธิบายขั้นตอนการเตรียมวัสดุ การเลือกใช้ไม้ไม่ชนิดต่าง ๆ ตลอดจนกระบวนการสานจนเป็นชิ้นงานได้อย่างมีลำดับ นอกจากนี้ยังสามารถเชื่อมโยงความรู้เกี่ยวกับเครื่องจักสานเข้ากับเนื้อหาในรายวิชาสังคมศึกษาได้อย่างเหมาะสม เช่น การรู้จักวิถีชีวิตของชุมชน การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และบทบาทของภูมิปัญญาในสังคมไทย

๒. ด้านทักษะ

นักเรียนได้พัฒนาทักษะการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแบ่งหน้าที่ประสานงาน และช่วยเหลือกันภายในกลุ่มได้เป็นอย่างดี ทักษะด้านการใช้มือและประสาทสัมผัสในการลงมือปฏิบัติก็ได้รับการพัฒนาอย่างเด่นชัด โดยเฉพาะความแม่นยำ ความประณีต และความอดทนระหว่างการทำชิ้นงาน ทั้งยังได้ฝึกทักษะการสื่อสาร การวางแผน การคิดแก้ปัญหา และการจัดการเวลา ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในศตวรรษที่ ๒๑

๓. ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

จากกิจกรรมที่ต้องใช้ความรับผิดชอบและความพากเพียร นักเรียนมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เช่น ความมีวินัย ความอดทน ความใฝ่รู้ใฝ่เรียน และความเคารพในผู้อื่น นอกจากนี้ยังส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเอง เมื่อสามารถสร้างผลงานที่จับต้องได้จากมือของตนเอง และได้รับคำชื่นชมจากครู เพื่อน และวิทยากรในชุมชน

๔. ด้านเจตคติ

นักเรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น รู้สึกสนุก เพลิดเพลิน และตื่นตัวกับการเรียนรู้ที่เกิดจากการลงมือทำจริง แทนการนั่งฟังหรือท่องจำเพียงอย่างเดียว เกิดความเข้าใจและเห็นคุณค่าของความรู้ท้องถิ่น ตลอดจนเกิดความรู้สึกร่วมกันกับชุมชนของตนเองมากยิ่งขึ้น

๕. ด้านสมรรถนะของผู้เรียน

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนที่ได้รับการพัฒนา ได้แก่ การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การใช้ทักษะชีวิตในสถานการณ์จริง การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ทั้งหมดนี้เกิดจากการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทมากที่สุดในการกำหนดวิธีการเรียนรู้ของตนเองผ่านประสบการณ์ตรง

๑๒. บทเรียนที่ได้รับ

จากการนำนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ผ่านกิจกรรมเครื่องจักสานไม้ไผ่ไปใช้ในห้องเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนบ้านหนองแล้ง พบว่ามีบทเรียนสำคัญหลายประการที่สามารถนำไปพัฒนาและขยายผลต่อยอดในกิจกรรมการเรียนรู้ในอนาคต ดังนี้

๑๒.๑ การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับบริบทท้องถิ่นทำให้นักเรียนมีความผูกพันกับการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นสื่อกลางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ไม่เพียงแต่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาทางวิชาการได้ง่ายขึ้น แต่ยังปลูกฝังความรักในท้องถิ่น ความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเอง และเกิดแรงบันดาลใจในการเรียนรู้จากสิ่งที่ใกล้ตัว การเรียนรู้จึงไม่ใช่เพียงกิจกรรมในห้องเรียน แต่เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตจริง

๑๒.๒ การเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริงช่วยพัฒนาทักษะหลากหลายด้านอย่างเห็นผล

การที่นักเรียนได้ลงมือทำชิ้นงานจักสานด้วยตนเอง ทำให้พวกเขาได้พัฒนาทั้งทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการปฏิบัติ ทักษะการทำงานร่วมกัน และทักษะการสื่อสารไปพร้อมกัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงพลังของการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่สามารถพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนได้อย่างรอบด้านและยั่งยืน

๑๒.๓ ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนคือหัวใจของการสร้างนวัตกรรมที่ยั่งยืน

การมีส่วนร่วมของวิทยากรท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้ครั้งนี้ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างรุ่น และสร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นระหว่างโรงเรียนกับชุมชน บทเรียนข้อนี้ชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาการศึกษาที่มีคุณภาพจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะชุมชนในท้องถิ่นที่เป็นแหล่งเรียนรู้สำคัญและยั่งยืน

๑๓. เงื่อนไขความสำเร็จ

การนำนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ผ่านกิจกรรมเครื่องจักสานไม้ไผ่มาใช้ให้เกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุด จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหลายประการที่เกื้อหนุนซึ่งกันและกัน โดยมีเงื่อนไขความสำเร็จสำคัญที่ส่งผลให้นวัตกรรมดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

๑๓.๑ การมีส่วนร่วมของชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างใกล้ชิด

ความสำเร็จของนวัตกรรมนี้เกิดขึ้นได้จากการเปิดพื้นที่ให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะการเชิญวิทยากรหรือปราชญ์ชาวบ้านที่มีความรู้ความชำนาญด้านจักสานไม้ไผ่มาร่วมถ่ายทอดองค์ความรู้ ซึ่งทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงที่มีคุณค่า และสร้างความภาคภูมิใจร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

๑๓.๒ ความพร้อมของครูในการออกแบบและบริหารจัดการการเรียนรู้

ครูมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนนวัตกรรม โดยต้องมีความเข้าใจในแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ และสามารถดัดแปลงภูมิปัญญาท้องถิ่นให้สอดคล้อง

กับหลักสูตรได้อย่างเหมาะสม ความสามารถในการวางแผน บริหารเวลา และเลือกใช้เครื่องมือที่เหมาะสมกับผู้เรียนเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จของกิจกรรมอย่างมาก

๑๓.๓ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุก สร้างสรรค์ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือทำจริง

สิ่งสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง คือการจัดกิจกรรมในบรรยากาศที่เป็นมิตร กระตุ้นความสนใจ และเน้นการมีส่วนร่วม การจัดพื้นที่การเรียนรู้แบบเวิร์กช็อป มีอุปกรณ์พร้อม มีการแสดงผลงาน และเปิดโอกาสให้สะท้อนความคิดของตนเองอย่างอิสระ เป็นปัจจัยที่ช่วยสร้างแรงจูงใจและทำให้การเรียนรู้มีคุณภาพ

ภาคผนวก

